

STOJE SPATI

Zadnje informacije o latentnih lokacijah za nizko in srednje radioaktivne smeti ob upravičenem razburjenju razkrivajo tudi potencialni blišč našega ekološkega gibanja in namišljeno bedo, v kateri naj bi se znašli nuklearci.

Da bo pripoved razumljiva, naprej nekaj dejstev! Tisti, ki sledite nečloveškim naporom Nuklearke (da bi se namreč rešila nevarnih smeti, ki ji na lastnem dvorišču grenijo življenje), veste, da so pristojni republiški organi, predvsem pa izvršni svet skupščine SR Slovenije, že neštetokrat odločno zavrnili namigovanja o nekakšnih skrivnih raziskovanjih primernih lokacij. V neprijeten položaj smo organe (ne enkrat) spravili tudi Velenjčani. S spraševanjem in zborovanjem. Po lanskem jedrskem neurju, ki je bilo izdatno kontaminirano s szdljevsko problemsko konferenco in spominom na Černobil, se je sčasoma zanimanje javnosti poglelo. Oziroma natančneje, preusmerilo se je. Pozornost publike in dela ekološke javnosti se je (razumljivo) obrnila k nastajanju civilne družbe, k zloglasnemu procesu proti »bandi štirih«, k Miloševiću in Srbiji nasploh. Kaj lepšega si nuklearci ne bi mogli želeli. Je že res, da smo v Sloveniji sprejeli moratorij za gradnjo nukleark do leta 2000. Toda prav tako je res, da je pred ZIS priromal predlog za jugoslovanski moratorij, pa je nenadoma vse potihnilo. Tudi je res, da bi morali biti že lani znani rezultati tenderja, ki ga je Jugoslavija razpisala za gradnjo NE Prevlaka. Pa nič! Naivnež bi pomislil, da si nuklearci ližejo nezaceljene rane. Toda to je daleč daleč od resnice. Svoj posel namreč nadaljujejo v temi, stran od javnosti, ki jo (kot rečeno) ta čas zanimajo druge težave. Ampak prišel bo na žalost trenutek, ko bomo začudeno strmeli. Nuklearci so namreč izobraženi, zviti, pametni... in bogati.

Vest o petih ugodnih lokacijah za odlagališče radioaktivnih smeti (od katerih sta očitno najprimernejši dve v naši neposredni bližini) je bila zame pričakovana. Tudi dejstvo, da ji je neposredno izbrala Nuklearka sama (ki za to niti približno ni poklicana), me ni presenetilo. Razumljivo mi je bilo, da kriteriji za izbiro primernih lokacij še niso izdelani. To namreč pomeni, da je pet lokacij dobesečno izmišljenih in da bodo bodoči kriteriji (izdeluje jih skupina SEPO pri Inštitutu Jožef Štefan) verjetno prilagojeni njim, lokacijam, in ne obratno. Presenetila pa me je reakcija (ekološke) javnosti. Sliši se namreč o napovedanih protestnih shodih, o hitro sklicanih sestankih, o razburjenju, nejeveri, o mrzličnem razmišljanju, kaj storiti.

Pa ni kaj storiti! Pametni se bodo zabavali in nadzorovali, razburjeni pa bodo počeli neumnosti. Odkritih pet lokacij nam namreč govori, da nuklearci nadaljujejo svoje delo. In nič več. Za to so tudi plačani. Mi (Velenjčani in ostali Slovenci) pa imamo večkrat ponovljeno legalno zagotovilo, da smetišča ne bo tam, kjer tega prebivalci ne bodo dovolili. Če nuklearci torej nekaj počno na svojo roko in brez preverjenih kriterijev, je to popolnoma njihov problem. In problem tistih, ki jim dajejo denar. Ogroženi se lahko njihovim naporom le dobrohotno smejimo, saj vemo, da ne bodo rodili sadov.

Toda pozor! Smeh mora imeti meje! Dokler se trudijo za pisalnimi mizami in v laboratorijih, jih lahko za rokav pocukamo le z vprašanjem, ali denar nas, davkoplačevalcev, pametno uporabljajo. Vprašamo jih lahko naprimer, ali imajo naše dovoljenje, da z (našim) denarjem počno to, kar počno. Nekaj povsem drugega pa je, če se bodo odločili fizično pregledovati terene. Sele takrat bo potrebno ukrepati. Tu se bo pokazalo, koliko smo (ekološko) budni.

Sklep je jasen: smehljati se in nadzorovati! Avtomobili z ljubljanskimi registracijami na čudnih lokacijah, kamioni

z nenavadnimi konstrukcijami, ki potujejo proti gozdovom, neznani geodeti in zemljemerci, ljudje, ki govorijo o blagodatih jedrske energije, nenadne detonacije v odmaknjenih krajih, delavci, ki pojma nimajo, kaj počno sredi gozda... na vse to moramo postati pozorni. Kajti šele takrat bo šlo res zares. Podobna opažanja bi bilo potrebno nemudoma sporočiti. Komu? Ne bodite smešni, saj se vendar ve!

Dotlej pa: bodimo veseli, da so nam obljubili, kar so nam obljubili. Le za besedo jih moramo držati. In biti solidarni z vsemi, ki se upirajo tako kot mi.